

't Pauweveerke - J.J. Cremer

Handschrift 't Paauwenveérke : Een Betuwsche novelle gedateerd Arnhem 6 september 1857. Fol. 2-24: oorspronkelijke handschrift. Fol. 28-49: afschrift 'ter voordracht'. Fol. 26-27 en 50-51: 7 inleidingen tot voordrachten in 1857-1858 v; Het oorspronkelijke handschrift en het afschrift zijn beide gedateerd 6 september 1857. Door Koninklijke bibliotheek in 1952 gekocht van Antiquariaat Gijsbers en Van Loon te Arnhem (cat. 84, nr. 18). 51 fol. Aanvraagnummer: KW 134 B 11 / 24. Aanvraagnummer: KW CREM 2.

1^e druk in: De Tijdspiegel, dl. 1. Arnhem : D.A. Thieme, 1858. dl. 1, p. 335 e.v. 18

2^e druk in: Distels in 't weiland. Leiden: A.W. Sijthoff, 1865. P. 67-98

3e druk in: Nieuwe Over-Betuwsche vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, 1867. p. 81-120

4e druk in : In de Betuwe. Licht en schaduw. - Leiden : A.W. Sijthoff, z. j. (c. 1868). 51 p.

5e druk: 't Pauweveerke : Overbetuwsche vertelling. Leiden : A.W. Sijthoff, [ca. 1870]. 4e druk. Algemeene bibliotheek, dl. 1. 51 p.

6e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1872]. p. 41-80. Met Bruur Joapik

7e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1872]

8e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1877]. p. 41-80 (met 8 andere novellen)

9e druk in: Overbetuwsche novellen. Amsterdam: Gebr. Koster, [1880]. p. 41-80. Samen met Bruur Joapik.

10e druk in: Romantische werken, dl. 12. Amsterdam : D. Noothoven Van Goor, 1881. p. 31-61.

11e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden : A.W. Sijthoff, ca. 1885. 7^e druk. p. 28-56. Vijftig-cents-editie, no. 18.

12e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden : A.W. Sijthoff, ca. 1900. 9^e druk. P. 28-56. Vijftig-cents-editie, no. 18.

13e druk. Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, ca. 1905. 10^e druk. p. 28-56. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

14e druk in: Leidsche herdrukken, no. 1. Leiden : A.W. Sijthoff, 1905. p. 1-31

15e druk in: uitgegeven en van inleiding en aantekeningen voorzien door J.J. Borger en F.J. Schmid. – Groningen etc. : P. Noordhoff, 1938. De kleine boekerij, no. 3.

16e druk in: Overbetuwsche novellen: 't kriegende kriegske [et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitgeverij n.v., [1940]. 13e druk. 365 p.

17e druk in: Schoeffele ien de hof : Betuwsche vertellingen. Nijmegen : Drukkerij Trio, 1980. p. 22-46. Bewerkt door Thijs van Woerkom.

18e druk in: Distels in 't weiland : Over-Betuwsche vertellingen ... [ingeleid door H.J. Eijssens. 's-Gravenhage : Kruseman's uitgeversmaatschappij b.v., [1980]. p. 67-98. Met afb. Fotografische herdruk van de uitgave uit 1865.

Vertaling in het Duits:

In: Holländische Novellen : nach dem Niederländischen von W. Lange, Fr. Schnettler und A. Steinbach. Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun, [1880]. 613 p. p. 442-492: Die Pfanenfeder ('t Pauweveerke).

Bewerking tot toneelstuk:

'T Pauweveerke : toneelstuk in vier bedrijven. Bewerking door U.G. Dorhout. Drieborg : J. Bakker, 1912.

2^e druk: Scheemds : De Noordstar, 1930.

Bewerking in het Fries:

It pauwefearke - Jacobus van Loon, Jz. [S.l. : s.n.], [1875]. 22 p. Naar J.J. Cremer, iets verkort ; de dialoog in het Friesch.

Inleiding bij de voordracht door J.J. Cremer in Arnhem op 2 januari 1857 (of 58?)

Arnhem Nut 2 jan 1857

Mijne dames en Heeren!

Het is mij een groot genoegen dat ik in staat was het gegeven woord te houden om dezen avond als spreker voor u op te treden.

Mag ik (mijne hoorderessen en H.) veronderstellen dat mijne OverBetuwsche novellen aan eeniger uwer niet geheel onbekend zullen zijn, het genoegen u een te mogen voordragen had ik tot heden niet. ~~Thans werd mij Door het voor~~ Door het vereerende aanzoek van ~~11 11~~ bestuurderen deze Nutsafdeeling is de gelegenheid er toe mij aangeboden en / ik maak er volgaarne gebruik van.

Alzoo voor een Over B. novelle – nog niet in druk verschenen,- vraag ik uw welwillende aandacht.

Wilt gij nader weten wat gij krijgen zult ~~t is een bijzonder soort van preek die ik houden ga~~ welnu gij bekomt een preek, op bijzondere wijze * een preek in heel wat afdeelingen, met een pauze in t midden, met den tekst achteraan, maar toch met een titel of hoofd en dat hoofd is:

't Paauwenveêrke

Amhem Dint 2 Jan
1857

Mijne dames en Heeren!

Het is mij een groot genoegen dat ik in staat
was het gegeven woord te houden om dezer
avond als spreker voor u op te treden.

Mag ik mijne Hoordersen en H. / veronder
stellen dat mijn Over Betuwsche novellen aan
eenigen onder niet geheel onbekend zullen
zijn. ^{noemen} Het ges^{ten} is u een te mogen voordrag
had ik tot heden niet. ~~Ik heb het u~~
~~voor het ver~~ ^{ver} aann^{en} van H H bestuursderen
dezer Duitafdeeling is gelegenheid toe
mij aangeboden en ik maak er volgaame
gebruik van.

Koninklijke
Bibliotheek

Alho voor een Over B. novelle - nog
niet in druk verschenen, - vraag ik een
welwillende aandacht.

Wilt gij nader weten wat gij ^{prijges} zult
mel^{en} gij bek^{om}te een preek, op bijzondere wijze
~~als een preek, op bijzondere wijze~~
~~ik heb het gij een preek is heel wat~~
af deelingen, met een pauze is Inmo
den, met des tekst achteraan, maar
ook met een titel af hoofd
In dat hoofd is:

V Pauzenneerke

Pauweveerke. Inleiding tot de voordracht in Den Haag op 23 november 1857.

Diligentia s Gravenhage

Oefening kw kennis

23 nov 57

Mijne dames en heeren!

~~T is de derde maal dat ik voor u optrad; de eerste maal als werkend lid van Oefening kw kennis.~~

Reeds tweemaal genoot ik de eer als spreker voor u op te treden, en dezen avond deed ik zulks met te meer genoegen als medelid uwer hooggeachte vereeniging; -wilt mij met dezelfde goedwiligheid als vroeger hooren ; ook wanneer ik op nieuw veel van uw geduld te vragen heb. ~~En wat zal het zijn dat ik u geven waarvoor dat geduld wordt ingeroepen. Alweder en~~ Eén ding heb ik vóór bij vroeger, t is, dat mijn geschrift nog niet in zetters handen gevallen is. T is iets geheel nieuws wat ik u geven zal. En toch alweder een eenvoudige Ob. B. novelle. Helaas! Geen eenvoud! Wilt ge nader weten wat ge krijgen zult, welnu; gij bekomt een preek op bijzondere wijze; een preek met een pauw in 't midden, met heel wat afdelingen. Met den tekst aan 't einde, maar toch met een titel of hoofd en dat hoofd is

Het Paauwenveerken

Diligentia 's Gravenhage. Oefening kor. kermiss 23 Nov 84.
Mijn Ladies en Heeren!

50.

~~Ik kwam de derde maal dat ik voor u optrad, de
eerste maal als werkend lid van Oef. kor. kermiss.~~

Reeds tweemaal genoot ik de eer als spreker voor u
op te treden, op deren avond deed ik zulks ^(met u. ingezonden) als medelid van
hooggeachte Vereeniging. - Trikt mij met deelpde goed-
willigheid ² (hooren) als vragers; ook wanneer ik op nieuw
veel van u geduld te vragen heb. ~~En wat heb ik
lijf dat ik u geen vooroordeel dat je de moet ingespreken.~~

Een ding heb ik voor u bij vraag, 't is, dat
~~Almede~~ mijn geschrift nog niet in letteren handen gevallen is.
~~En toch~~ Almede
't is iets geheel nieuws wat ik u geven zal. ~~Almede~~
een eenrouwige Ov. B. novelle. 't laas! geen eenvoud!

Trikt ze nader weten wat ze krijgen zullen, melnu zij be-
komt een preek op bijzondere wijze; een preek met
een pauze in 't midden, met heel wat afdelingen
met den tekst aan 't einde, maar toch met een titel
op hoofs en dat hoofs is

Met Paarmenvee na.

'T PAUWEVEERKE

OVERBETUWSCHE VERTELLING

DOOR

J. J. CREMER

VIERDE DRUK

TE LEIDEN, BIJ A. W. SIJTHOFF

Brief van 16 oktober 1871:

Den Haag 16 Oct '91.

Amice!

Tot mijn bedruken heb ik het reeds niet om u het opnemen van mijn Pauzeverke te vergunnen, anders deed ik het zeker. De Heer Gythoff te Leiden is er eigenaar van. Ik weet niet of Hd aan onze vriend zal willen voldoen; my dunkt dat het hem niet veel kan schaden aan- gezien by die vertelling reeds in vier verschillende drukken onder de oogen van 't publiek heeft gebrachd, nadat zij haar eerste in de Tydspiegel hadt opgenomen.

Vraag het dus aan den Heer Gythoff; gy kunt desverkieende van dit briefje gebruik maken om Hd. te doen zien dat ik er volstrekt niets tegen heb.

Uw vriendelijke groete.
J. Bremer.

21.
Als u een nieuw afschrijven in de Haarlemsche Courant wilt laten drukken? of anderszins wilt laten drukken?

'T PAAUWENVEERKE. OVERBETUWSCHE VERTELLING

DOOR

J. J. CREMER,

is à 50 cents bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar.

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, 2 oktober 1872:

b

mijn waarde heer redenaar, 't volk kwam niet om nuttige lessen te hooren, maar om zich op zijn vrijen zondagavond te amuseeren.

Wij, voor ons, gelooven dat onze novellisten de rechte personen zijn voor 't houden van volkslezingen, en al zijn zij zelf niet present, hun geschriften staan ons ten dienste. De novellen van Cremer leenen zich daar uitstekend toe; de sproken en vertellingen van Schimmel zouden zeker ook succès hebben; trouwens, iemand, die goed thuis is in onze hedendaagsche litteratuur, zal het niet aan stof ontbreken. Niet alleen dat 't volk zoo aangenaam bezig gehouden wordt; maar menige les, onder ernst of scherts verborgen, treft doel juist omdat zij niet als *les* gegeven wordt. Zoo verhaalde ons onlangs iemand den indruk, door 't lezen van 't Pauwenveerke van Cremer teweeggebracht. Een doodsche stilte heerschte in de zaal, in gespannen aandacht hingen allen aan de lippen van den redenaar, en toen 't volk zich na afloop verwijderde, ging het niet als gewoonlijk luidruchtig opgewonden heen, maar stil, bedaard, onder den indruk van 't gehoorde, even als of het de kerk verliet. 't Verhaal is ook stichtelijker dan menige preek.

Dat men verder alles aangenaam moet inrichten, zoo

Algemeen handelsblad, 26 januari 1877:

ZIE, DAT'S MOOI!

Tijd is geld! Kennis is macht!

Werken en denken en leeren is leven:
Wie hier niet werkt, is zijn plekje op aard,
Wie daar niet denkt, is het leven niet waard,
En om te leeren is 't leven gegeven.

De GEMINT.

ALGEMEENE BIBLIOTHEEK,

onder redactie van H. C. BOGGE.

20 deeltjes, elk à 15 ct. per deeltje uitgegeven, doch nu bij elkander te verkrijgen voor slechts **f 2.**

1. 't Paauwverreke, Overbetuwe'sche Vertelling, door J. J. CREMER.
 2. De verspreiding en bewerktuiging der Dieren, door J. v. d. HORVEN.
 3. Beschouwingen over de doodstraf, door JULES SIMON.
 4. Het Bijlart, door Dr. D. BIERENS DE HAAN.
 5. Aankjes in de Oude Schoolwereld, door J. TER GOUW.
 6. Huishoudkunde, door Mr. W. R. BDER.
 7. Pestalunz. Een levensbeeld, door Dr. J. W. VAN DE-VENTER.
 8. Andersen's Prentenboek zonder prenten: Vertellingen van de mens, door J. J. L. TEN KATE.
 9. Telegraphie. Populair behandeld door W. VRUGGINK.
 10. De Heer van Boorden en zijn gezin en een Klokken-studio. Een paar portretten uit de samenleving, door GERARD KELLER.
 11. Onze Gevangeniszen, door A. A. STUART.
 12. De Banchen, door Dr. N. W. P. RAUWENHOFF.
 13. Gewone Dingen met een Kransje. Twee Novellen, door R. KOOPMANS VAN BOEKEREN.
 14. De Sterrenloop, door P. VAN DER BURG.
 15. Zetmeel en melk. Een paar onderwerpen uit het gebied van Scheikunde, door Dr. D. DE EGERS.
 16. Bloemlesing uit de Gedichten van Mr. J. VAN LENNEP.
 17. De natuurlijke gesteldheid van den bodem van Nederland. Bijdrage van H. C. VAN HALL.
 18. Floris en Blanchefleur, die, medat ze lang gescheiden waren en vele gevaren hadden doorstaan, tot een huwelijk kwamen. Nederlandsche volkroman. Zeer vermakelijk om te lezen.
 19. Ond Nieuws over den Nederlandschen Landbouw, door W. C. H. STARING.
 20. Koffie, Thee en Chocolade, door O. DAMME.
- Wie zoo'n stel van 20 deeltjes koopt, betaalt daarvoor slechts **f 2** en krijgt daarbij cadeau het een of ander boekwerk, dat vroeger bij de uitgave ongeveer **f 1.50** heeft gekost. In dat presentboekwerk kan men een enveloppe met hen vinden voor belangrijke premien, die wij cadeau maken, als: 1 Zeil-boeker van 6 tom, 1 fraai Rijtuig en Paard, 1 prachtige Pianino, 1 compleet Tafelzerties, 1 Seraphine-orgel, vele gouden en zilveren Horloges, Schilderijen, oleographien en natuurlijk ook vele Kleinigheden, doch zoodanig, dat ieder toch wat cadeau krijgt. De mannen van hen, die de 100 grootste premien cadeau hebben gekregen, worden gediverteerd. Zou er wel ooit mooier aanbod zijn gedaan? Zend **f 2** per postwissel aan **GEBOEDERS ROSTER**, Lellegraet, Amsterdam, en het pakket wordt zoo spoedig mogelijk afgeleverd! Zet op den postwissel *Algemeene Bibliothek*. (3272)

31 augustus 1927:

geschieden te hebben.

't Paurweveerke wordt door Multatuli, die toch een heel ander man was dan de zachtzinnige Cremer, geprezen in zooverre dat hij schrijft nooit meer iets na die novelle van Cremer te hebben willen lezen. „Want ik vraag me af,” schrijft hij in „Wijs mij de plaats waar ik gezaaid heb”, „welke kleine plaats er over blijft voor waarheid in de harten der lezers, als er zooveel sympathie kan worden opgewekt door een verzinsel. Als den heer Cremer eenmaal een dieptreffende wond werd geslagen, zou niemand gelooven aan de oprechtheid zijner smart. „De jammerkreet van den mensch”, vervolgt Multatuli, „zou onopgemerkt wegsterven, omdat ieder zich den toon zou herinneren, dien de artist wist aan te slaan, en ik zelf acht me bij het aanschouwen van een werkelijk gebeurde ramp niet in staat tot dieper meegevoel dan de aandoening die me bezielde bij den dood van het boerejongetje, dat een offer werd van den hoogmoed zijns vaders.”

Laatst bijgewerkt: 23 juni 2018.

www.jacobcremer.nl